Kinderen
willen gerust
lezen

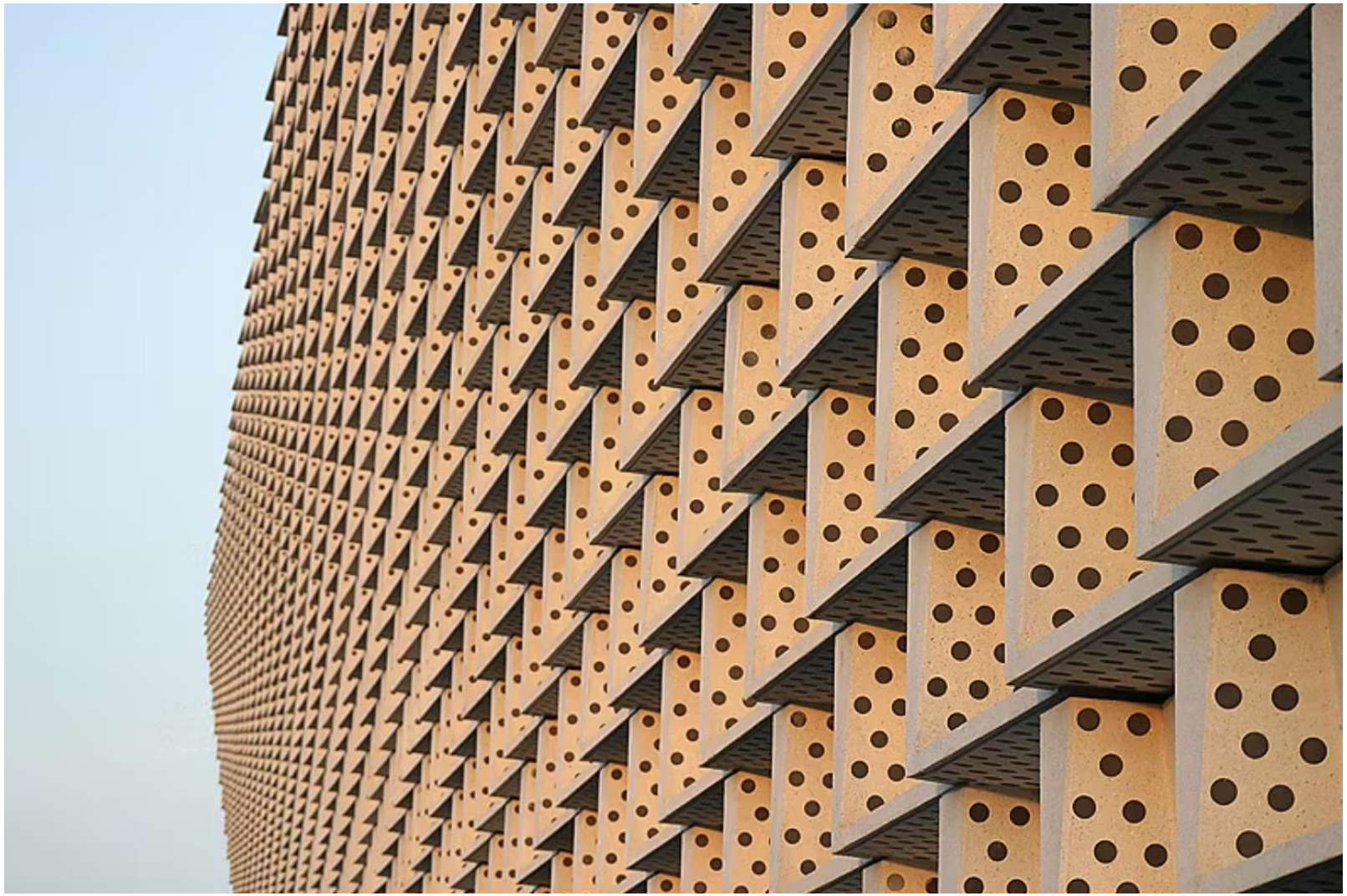

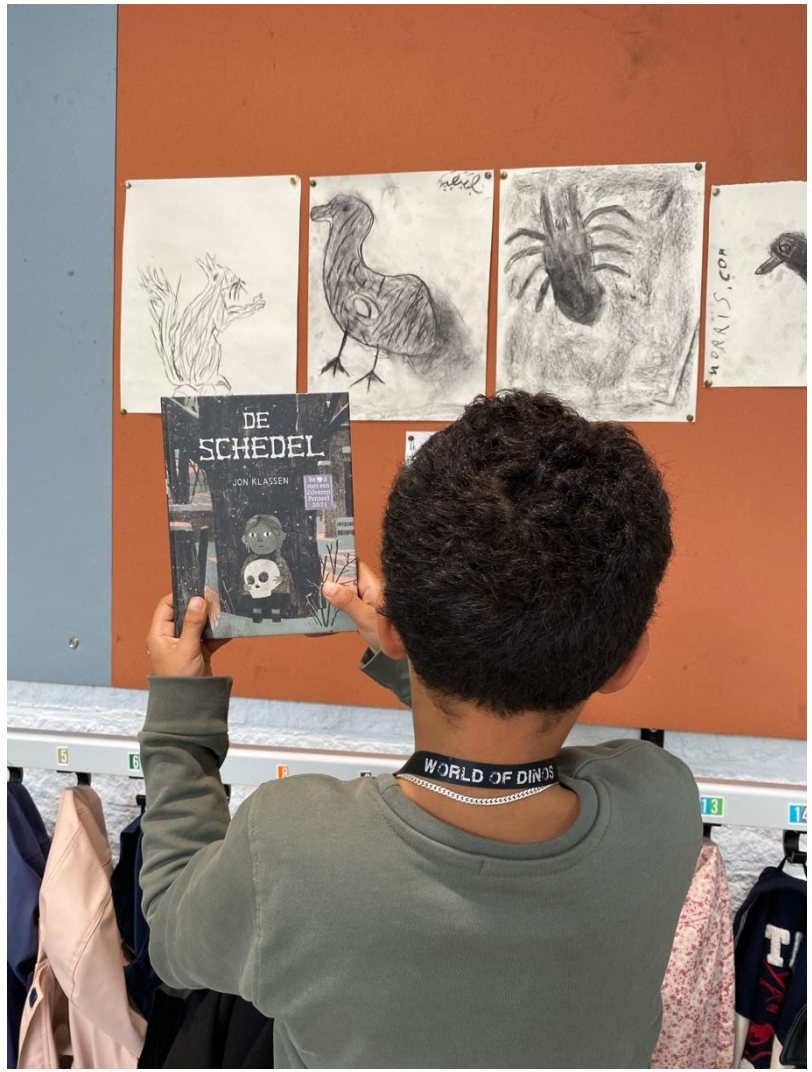
DE
SCHEDEL
JON KLASSEN
WORLD OF DINOS

Otilla zette haar masker weer op. Ze droeg de schedel naar het midden van de zaal en hield hem omhoog, zodat hij haar aan kon kijken.

'Mag ik deze dans van u, mijnheer?' zei Otilla.

'M'vrouw,' zei de schedel.

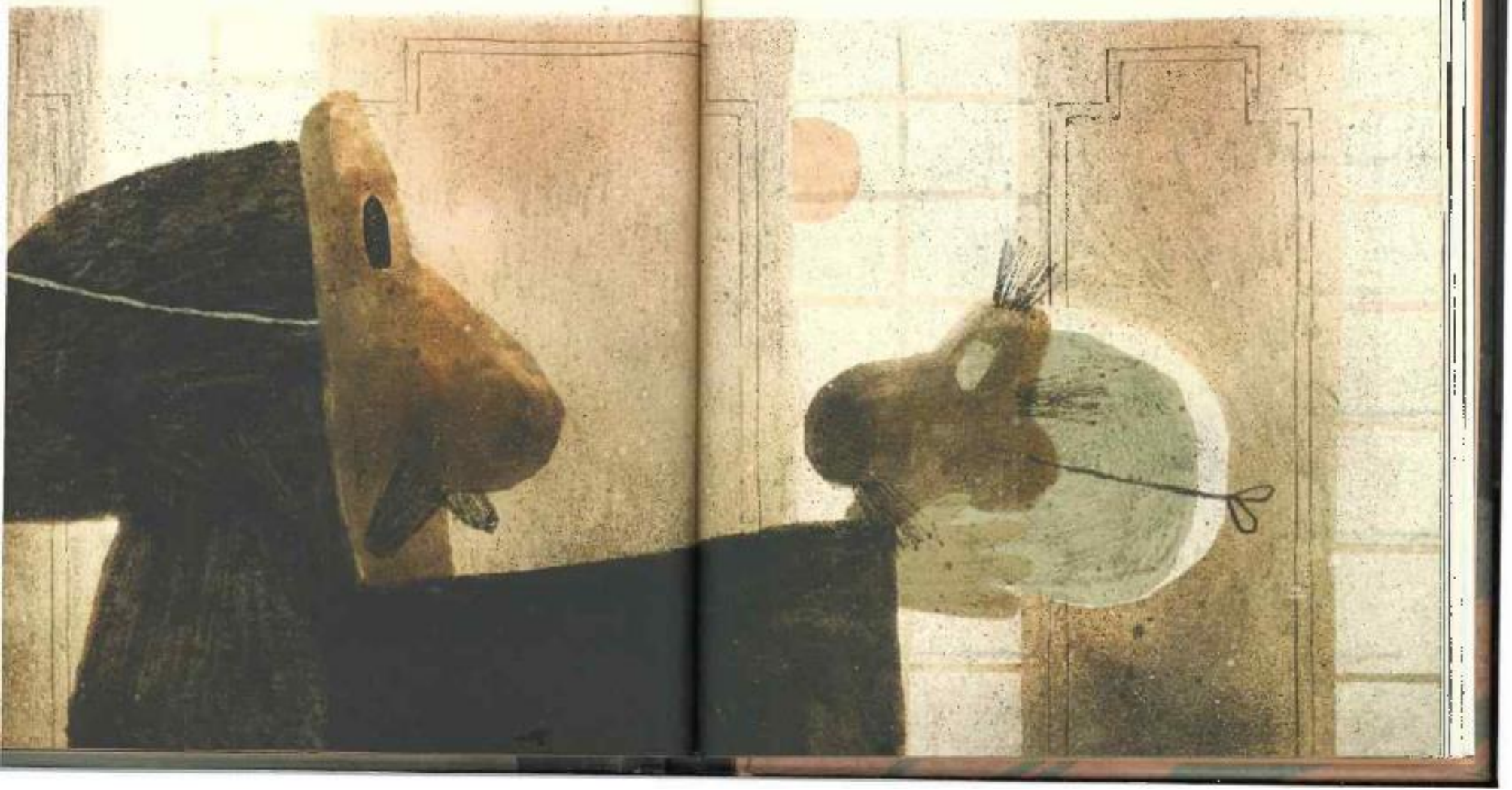

weer...

Er is altijd wel een reden om het over lezen te hebben

FIGUUR 5.4

Gemiddelde toetsscores leesvaardigheid PISA-2006 t/m PISA-2025, naar opleidingstype (Nederland)

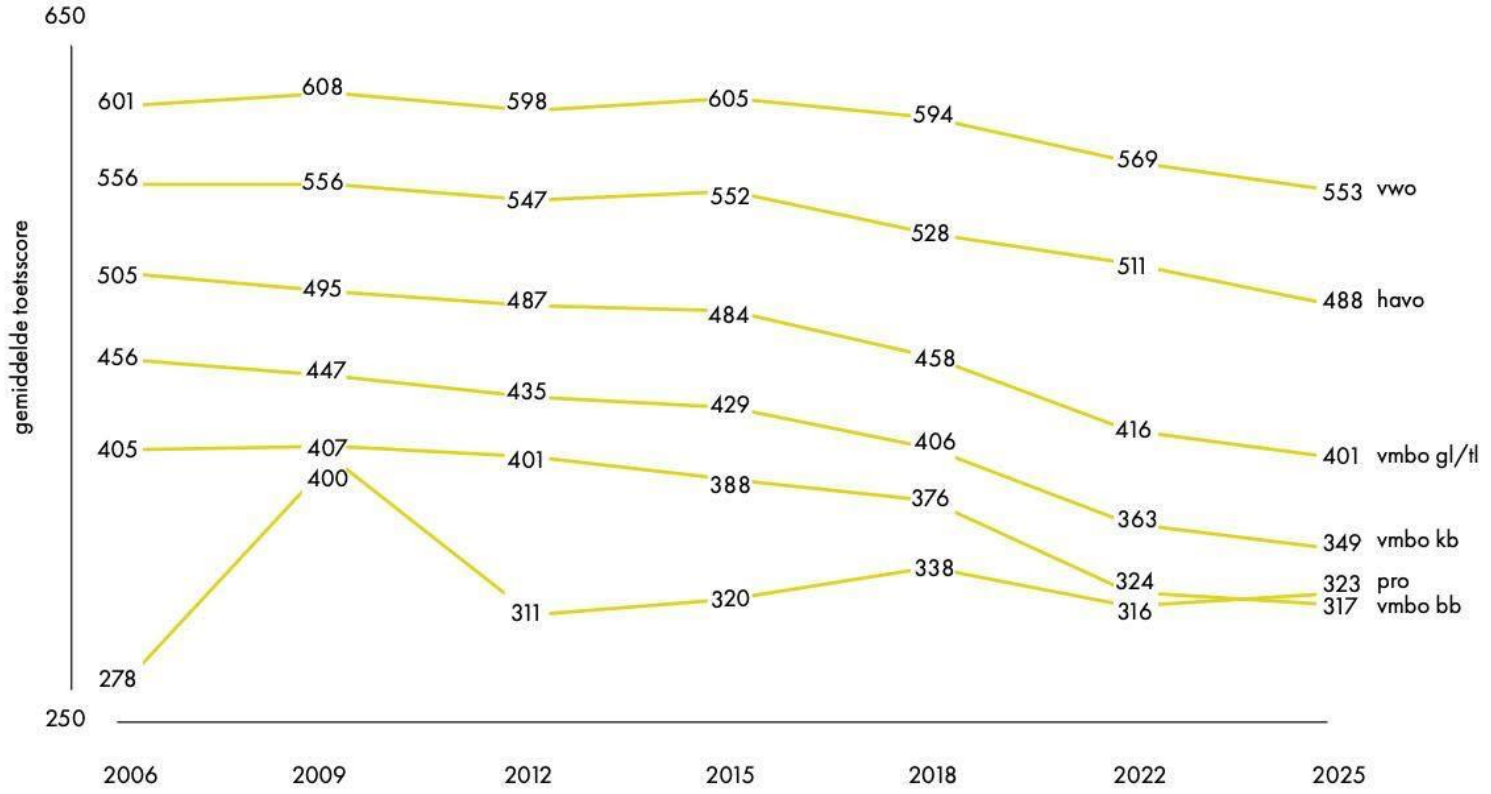

DRIE ASPECTEN VAN LEZEN

- Leren lezen
- Lezen om te leren
- Lezen voor het leven
- Het belang van (collectief) vakmanschap

Leren lezen

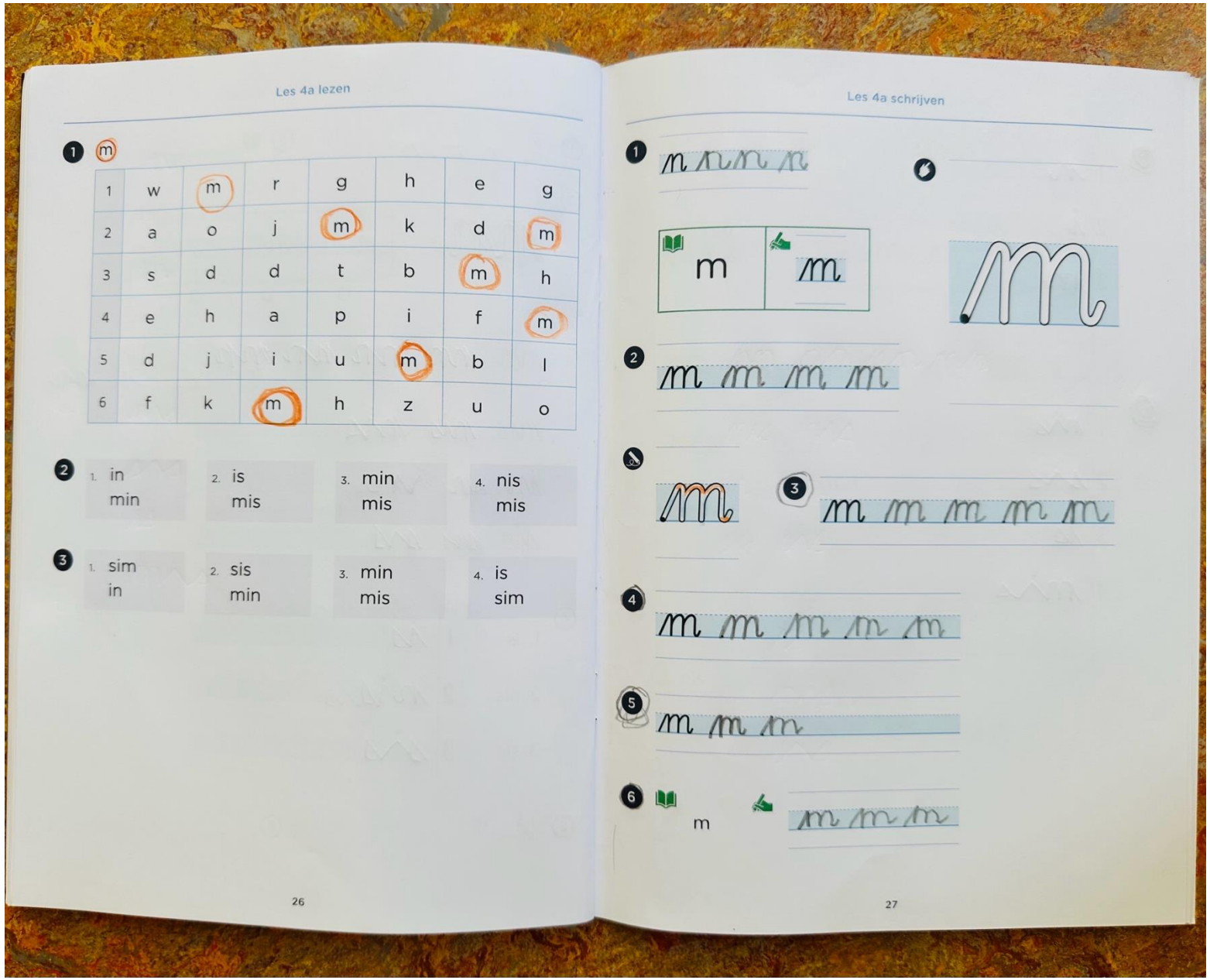

Les 4a lezen

1 m

1	w	m	r	g	h	e	g
2	a	o	j	m	k	d	m
3	s	d	d	t	b	m	h
4	e	h	a	p	i	f	m
5	d	j	i	u	m	b	l
6	f	k	m	h	z	u	o

2
1. in min
2. is mis
3. min mis
4. nis mis

3
1. sim in
2. sis min
3. min mis
4. is sim

26

Les 4a schrijven

1

m

2

3

4

5

6 m

27

AVI-E3A

Knappe hond

Suus heeft pas een hond.
Hij is stoer en mooi.
Zijn vacht is wit
en in zijn staart zit een krul.
Suus wist gelijk een naam: Roef.

Nu leert ze Roef iets slims.
'Zit, Roef!', zegt ze.
Roef blaft.
Hij staat voor Suus en kijkt op.
Maar zitten wil hij niet.
'Lig, Roef!', zegt Suus.
Weer blaft Roef.
Hij kijkt lief naar Suus.
Maar liggen wil hij niet.
'Geef eens een pootje', zegt Suus.
Roef blaft,
maar een poot geven wil hij niet.
Nu lacht Suus.
'Sta, Roef!', zegt ze.
Roef blaft en kijkt.
En hij staat.
'Goed zo, Roef.
Je bent een knappe hond!'

AVI-M6A

De waakhond

Op een tropisch eiland is het erg warm. Veel deuren en ramen staan daar open voor wat koelte. Maar opgepast! Dieven zijn dol op geopende deuren, ook al is een huis privé. En agenten in rondrijdende politieauto's kunnen niet alle woningen tegelijk in de gaten houden. Daarom heeft iedereen een hond.

Die ligt aan een ketting onder een schaduwrijk afdakje. Maar niet om te chillen! Hij bewaakt het huis, het erf en de garage. Als er iemand aankomt, begint de hond te blaffen. Zijn baas gaat dan direct naar de deur om te controleren wie het is.

's Nachts mag de hond los, want honden zijn actief en lopen graag, soms wel twintig kilometer op één nacht. Iedere ochtend komt de waakhond weer terug naar zijn vaste plek, als een soort ritueel. Dan gaat hij weer gewillig aan de ketting. In de tropen komen de honden nooit in huis. Ze zijn daar dus geen huisdieren. Alleen peperdure rashondjes mogen naar binnen. Dat is logisch, want als die los rondlopen, worden ze gestolen.

Lezen om te leren

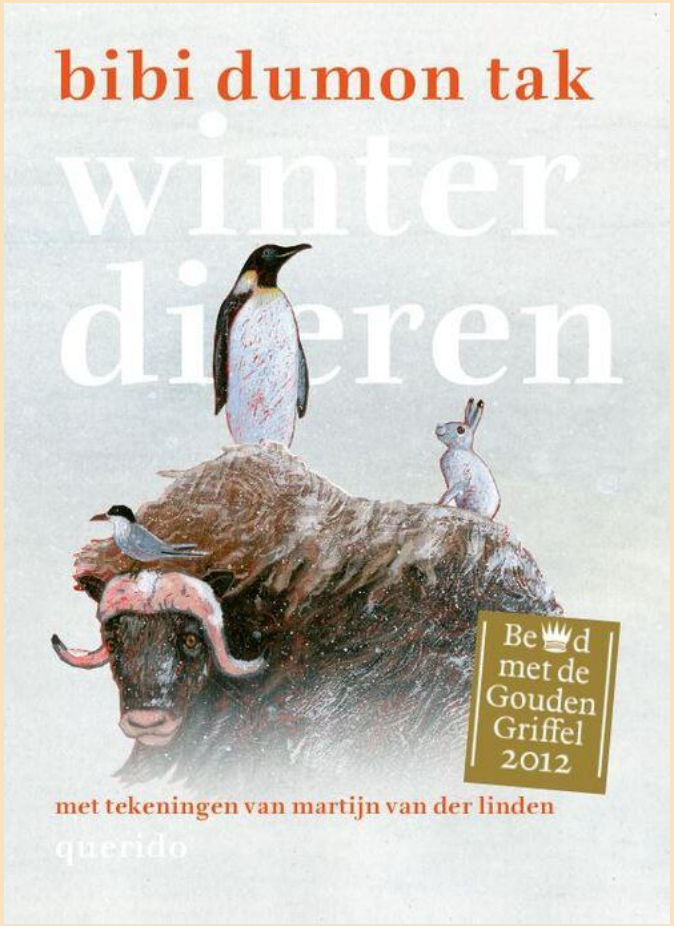

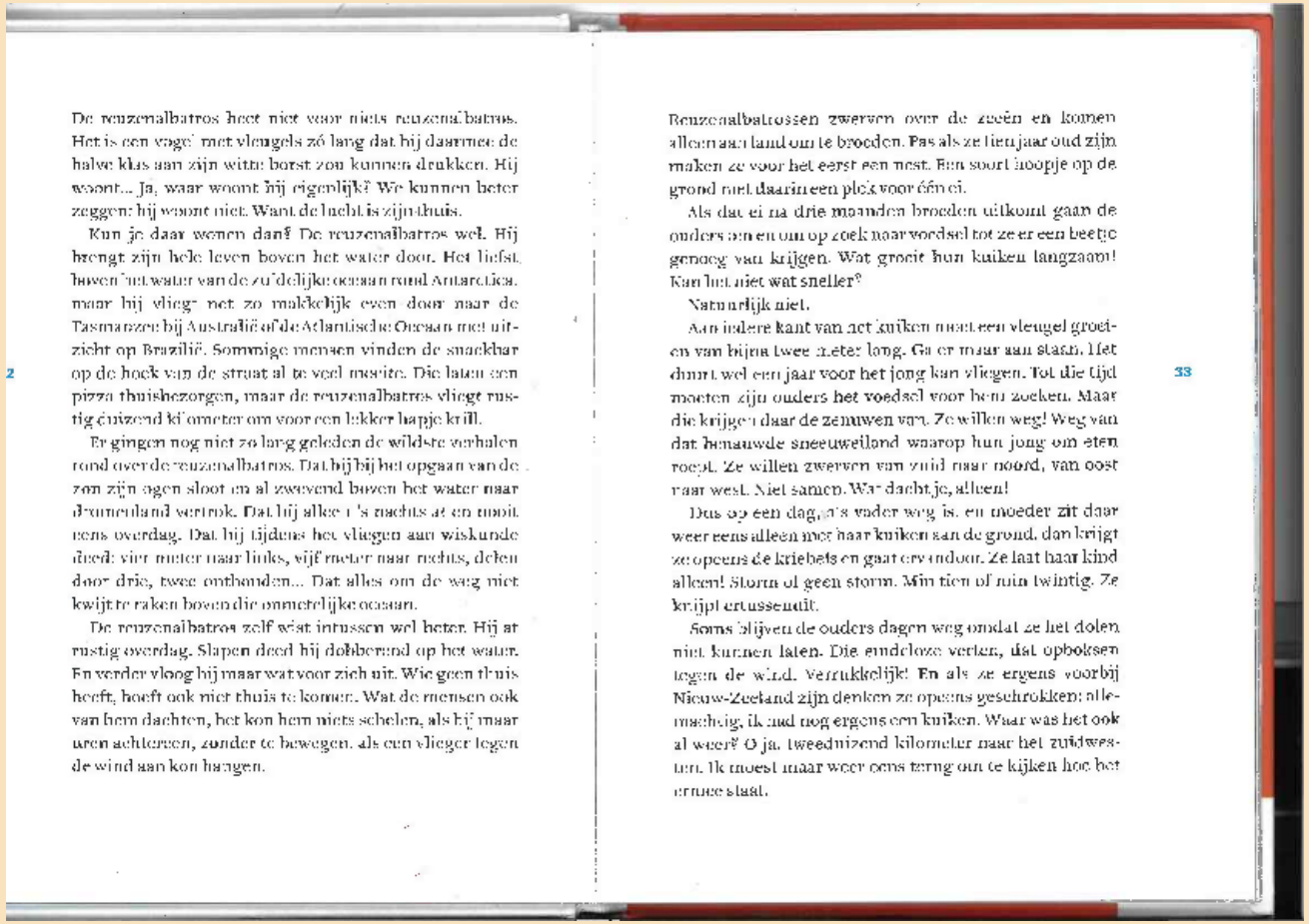

De reuzenalbatros heet niet voor niets reuzenalbatros. Het is een vogel met vleugels zó lang dat hij daarmee de halve klas aan zijn witte borst zou kunnen drukken. Hij woont... Ja, waar woont hij eigenlijk? We kunnen beter zeggen: hij woont niet. Want de lucht is zijn thuis.

Kun je daar wonen dan? De reuzenalbatros wel. Hij brengt zijn hele leven boven het water door. Het liefst hoven het water van de zuidelijke oceaan rond Antarctica, maar hij vliegt net zo makkelijk even door naar de Tasmanzee bij Australië of de Atlantische Oceaan met uitzicht op Brazilië. Sommige mensen vinden de snackbar op de hoek van de straat al te veel moeite. Die laten een pizza thuishezorgen, maar de reuzenalbatros vliegt rustig duizend kilometer om voor een lekker hapje krill.

Er gingen nog niet zo lang geleden de wildste verhalen rond over de reuzenalbatros. Dat hij bij het opgaan van de zon zijn ogen sloot en al zwevend boven het water naar dromenland vertrok. Dat hij alleen 's nachts at en nooit eens overdag. Dat hij tijdens het vliegen aan wiskunde deed: vier meter naar links, vijf meter naar rechts, delen door drie, twee omhoogen... Dat alles om de weg niet kwijt te raken boven die onmetelijke oceaan.

De reuzenalbatros zelf wist intussen wel beter. Hij at rustig overdag. Slapen deed hij dobberend op het water. En verder vloog hij maar wat voor zich uit. Wie geen thuis heeft, hoeft ook niet thuis te komen. Wat de mensen ook van hem dachten, het kon hem niets schelen, als hij maar uren achtereen, zonder te bewegen, als een vlieger tegen de wind aan kon hangen.

2

Reuzenalbatrossen zwerven over de zeeën en komen alleen aan land om te broeden. Pas als ze tien jaar oud zijn maken ze voor het eerst een nest. Een soort hoopje op de grond met daarin een plek voor één ei.

Als dat ei na drie maanden broeden uitkomt gaan de ouders om en om op zoek naar voedsel tot ze er een beetje genoeg van krijgen. Wat groeit hun kuiken langzaam! Kan het niet wat sneller?

Natuurlijk niet.

Aan iedere kant van het kuiken moet een vleugel groeien van bijna twee meter lang. Ga er maar aan staan. Het duurt wel een jaar voor het jong kan vliegen. Tot die tijd moeten zijn ouders het voedsel voor hem zoeken. Maar die krijgen daar de zenuwen van. Ze willen weg! Weg van dat benauwde sneeuweiland waarop hun jong om eten roept. Ze willen zweven van zuid naar noord, van oost naar west. Niet samen. Wat dacht je, alleen!

Dus op een dag, als vader weg is, en moeder zit daar weer eens alleen met haar kuiken aan de grond, dan krijgt ze opeens de kriebels en gaat ervandoor. Ze laat haar kind alleen! Storm of geen storm. Min tien of ruim twintig. Ze krijpt ertussenuit.

Soms blijven de ouders dagen weg omdat ze het dolen niet kunnen laten. Die eindeloze vertes, dat opboksen tegen de wind. Verrukkelijk! En als ze ergens voorbij Nieuw-Zeeland zijn denken ze opeens geschrokken: allemachtig, ik mid nog ergens een kuiken. Waar was het ook al weer? O ja, tweeduizend kilometer naar het zuidwesten. Ik moest maar weer eens terug om te kijken hoe het ermee staat.

33

Wat je niet weet, kun je niet onderwijzen

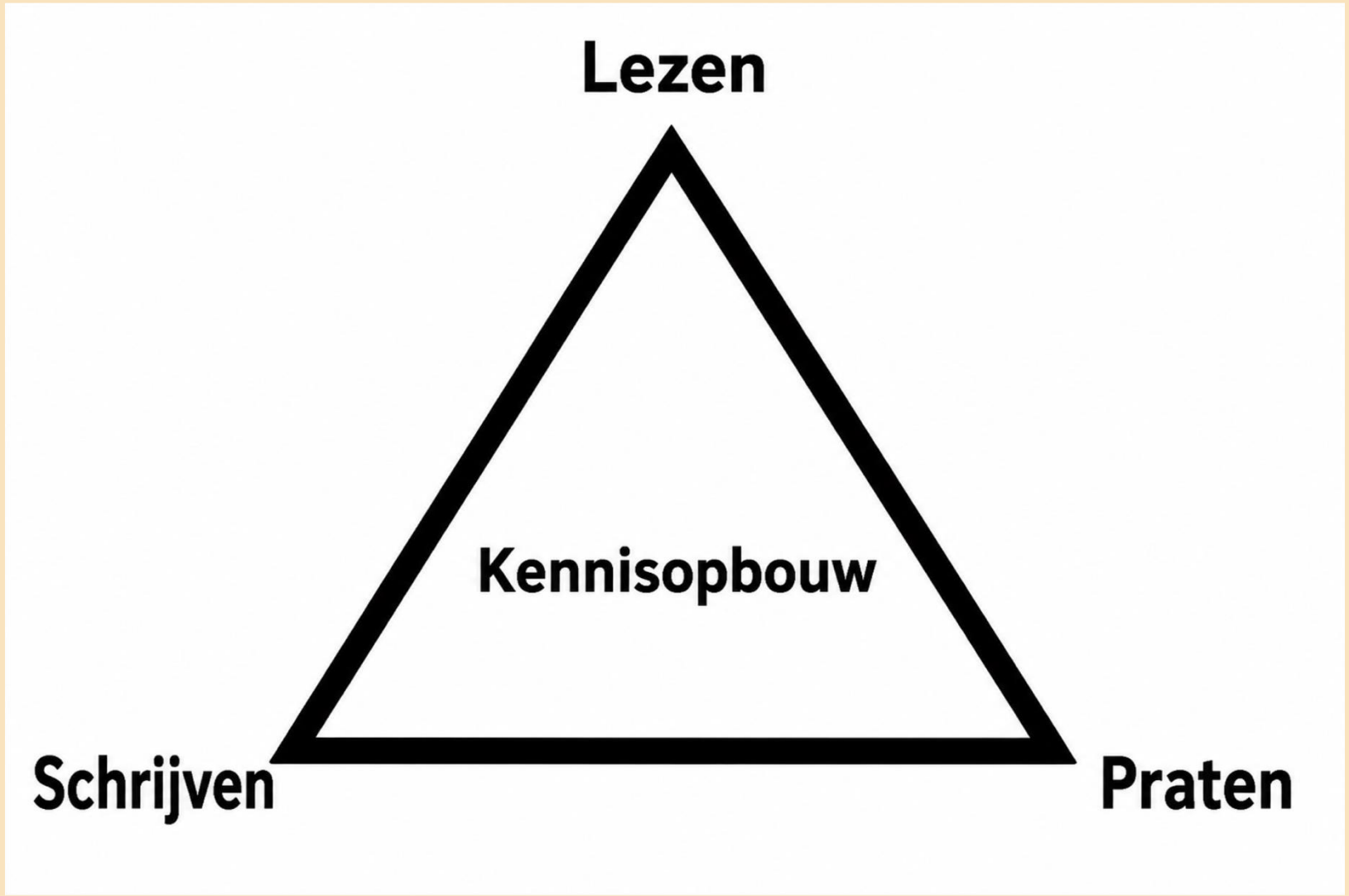
Lezen
Kennisopbouw
Schrijven
Praten

Lezen voor het leven

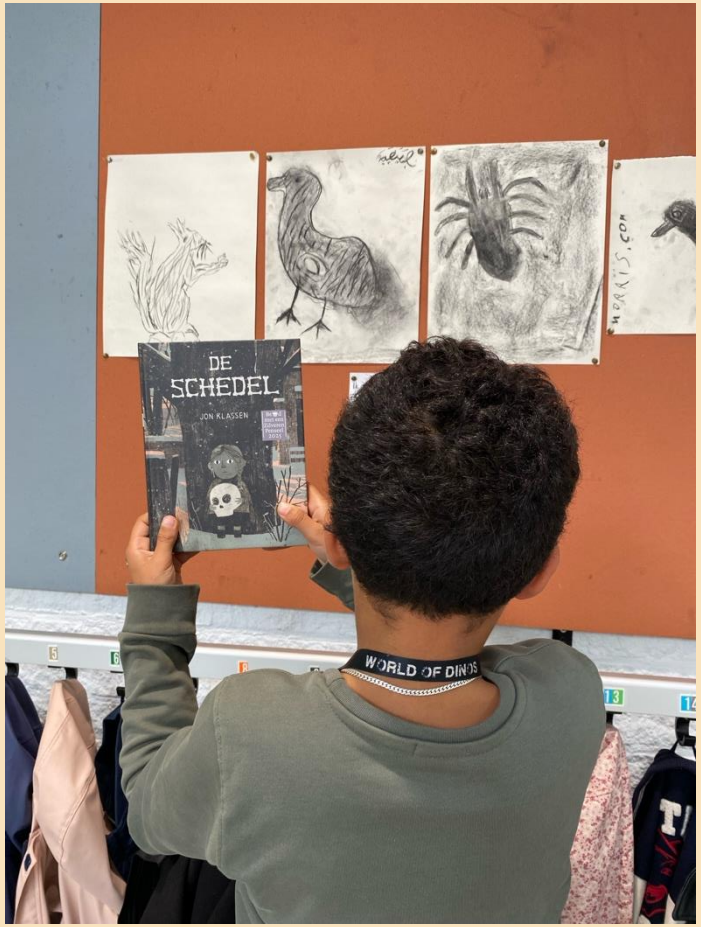

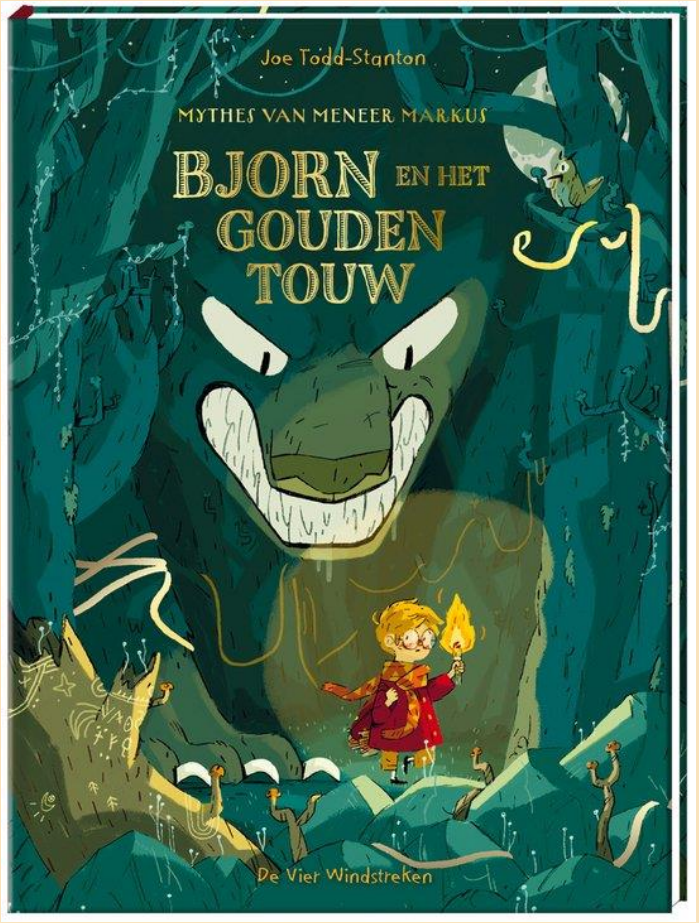

Literaire gesprekken

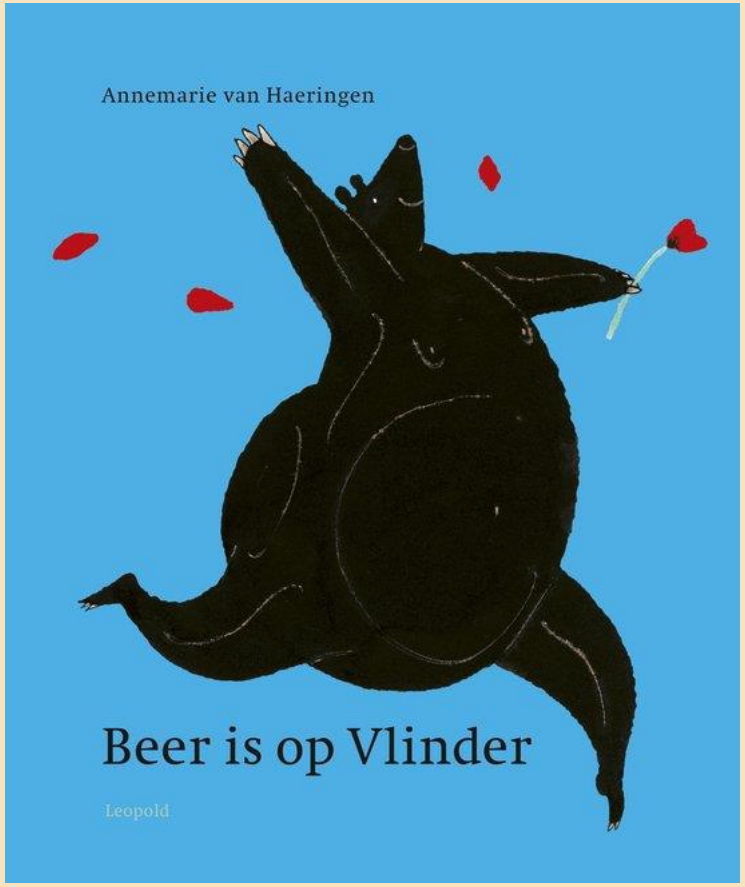

1/2

8

Groep 7 – De Duik

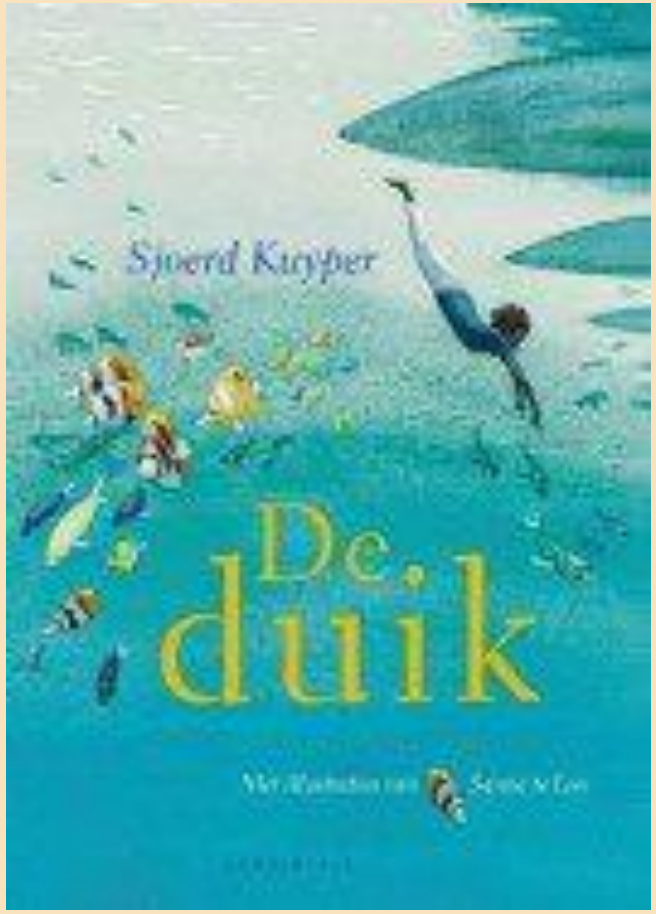

Vooraf (her)lezen

Twee lessen voor het lezen over de historische context

Stamboom als ondersteuning

Kleine leswisselingen

Klassengesprek leiden

Nadenken hoe kinderen erbij te houden

Literaire gesprekken in de klas

Groep 7

Tips van leerlingen

Loren: Het gaat ook een beetje over vrouwenrechten.

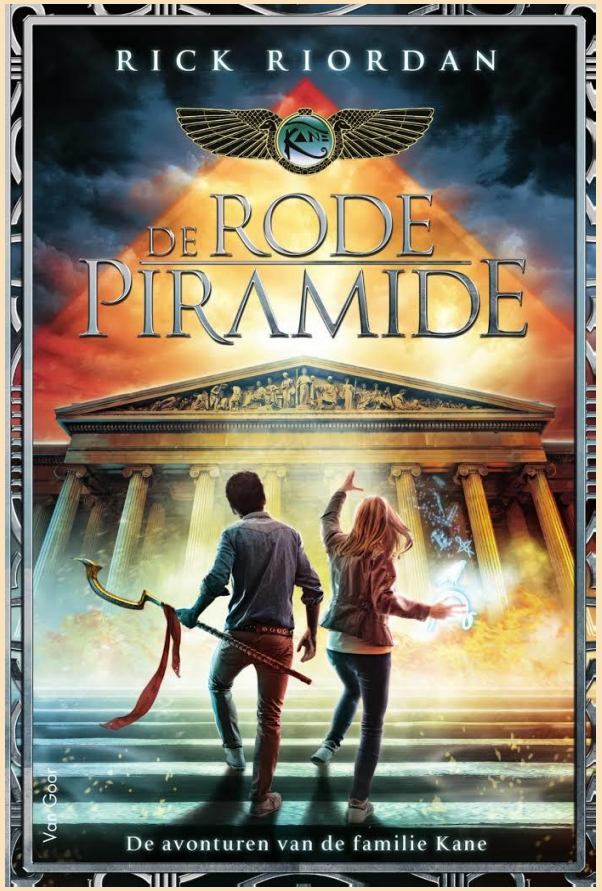

Sami: Het is spannend en je leert verdraaid veel over Griekse mythologie.

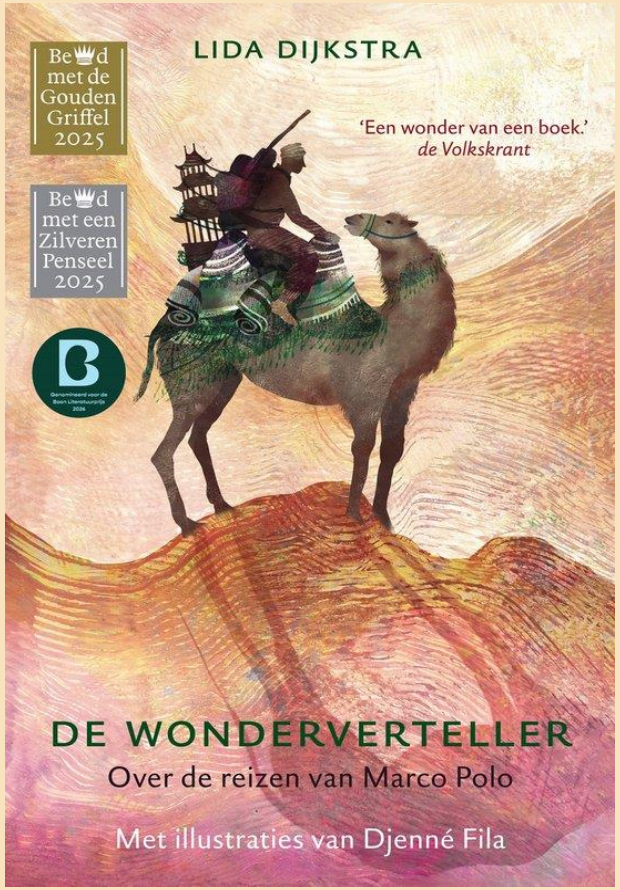

Mohammed: Ik zit dan helemaal in een andere wereld.

Hoe zijn we daar gekomen?

Op weg naar de gewenste situatie

Wat verandert	Leerkrachten werken voortaan met thematisch samenhangende teksten (kennisrijk curriculum), modelleren tekststructuren stap voor stap en oefenen die in met leerlingen (instructie) en controleren regelmatig of leerlingen de structuren herkennen en zelfstandig kunnen toepassen (toetsing).
Waarom	Onderzoek wijst op kennisopbouw en expliciete instructie als werkzame elementen voor begrijpend lezen. De verkenning laat zien dat juist deze elementen nu ontbreken in de lespraktijk.
Hoe	Elke week geven leerkrachten twee lessen thematisch leesonderwijs. Zij modelleren eerst een tekst, besteden aandacht aan signaalwoorden in zo'n tekst, oefenen die vervolgens samen met de leerlingen en laten hen de strategie daarna zelfstandig toepassen.
Voor wie en waar	Schoolbreed.
Hoe lang	Twee lessen per week van 45 minuten, gedurende minimaal één schooljaar.
Voorwaarden	Leerkrachten hebben scholing gevolgd in expliciete instructie en het herkennen van tekststructuren en er zijn voldoende inhoudelijk rijke teksten beschikbaar.

Loskomen van de methode, toetslogica en het doel om ze naar 2F te brengen

Op weg naar de gewenste situatie

Vier fasen, cyclisch doorlopen

1 Verkennen

Begrijpen en duiden wat nodig is – nog geen oplossingen kiezen.

2 Voorbereiden

Het implementatieplan: waarom, wat, hoe en hoe je de voortgang volgt.

3 Uitvoeren

Gefaseerd invoeren, monitoren en bijsturen op wat je ziet.

4 Borgen

Van implementatie naar collectieve routine, los van individuen.

De fasen overlappen elkaar, en na borging begint een nieuwe cyclus op een hoger niveau.

Sleutels voor goede uitvoering

Tijd

Ruimte in roosters en jaarplanningen voor overleg, scholing en reflectie.

Overleg

Vaste momenten waarop implementatie op de agenda staat.

Middelen

Toegang tot materialen, scholing en externe ondersteuning waar nodig.

Monitoring

Systemen om voortgang bij te houden, zoals het leerlingvolgsysteem.

Borging

Schoolbrede afspraken vastgelegd en herhaaldelijk onder de aandacht.

Rollen

Heldere taakverdeling: wie bewaakt en stuurt het proces aan?

Werken vanuit een gezamenlijke visie op goed onderwijs

Vakmensen:

- Werken vanuit een gezamenlijke visie op goed onderwijs
- Bepalen samen waar verandering nodig is
- Maken keuzes en stellen prioriteiten
- Maken afspraken over werkwijzen
- Leren samen van ervaringen en resultaten

Monitoren als kompas van de uitvoering

Vroeg in de uitvoering

Wordt de aanpak uitgevoerd zoals bedoeld?

Kijk nog niet naar resultaten — daarvoor is het te vroeg.

Tijdens de uitvoering

Zie je in de klas signalen van verandering?

- Werkhouding van de leerling tijdens het werk te observeren;
- Door gesprek te gaan met de leerling en denkprocessen expliciet te maken;
- Het gemaakte werk van de leerling te beoordelen aan de hand van kwaliteitscriteria;
- Etcetera.

Voortdurend bevragen

Bereiken leerlingen wat we willen?

Vergelijk de gewenste situatie met wat je nu ziet.

Bijsturen in de uitvoering

De aanpak blijft intact; je past ondersteuning, tempo of intensiteit aan.

Professionalisering en coaching

Aanpak uitbreiden:

Leren lezen, lezen om te leren en lezen voor het leven

Lezen, schrijven & praten

Leercultuur

De leercultuur kenmerkt zich door collectief vakmanschap, structurele en praktijkgerichte professionalisering, een onderzoekende houding en duidelijke professionele standaarden, waarbij leren wordt gezien als een gezamenlijke en doorlopende verantwoordelijkheid.

Concreet betekent dit:

- **Zeven studiedagen** per jaar;
- **Tien leer-werkbijeenkomsten** van twee uur, steeds rond een kerndomein, met literatuur, didactische keuzes en vaak een voorbeeldles uit het eigen team;
- **Zeven uitgebreide klassenbezoeken** zowel in- als extern per leraar per jaar (met nagesprek), aangevuld met korte, frequente kijkmomenten door schoolleiding en kwaliteitscoördinatoren;
- Bij iets nieuws maken we tijd voor **initiële trainingen** van 12–15 uur bij nieuwe aanpakken, plus **9–15 uur vervolgcoaching** uitgesmeerd over de tijd en passend bij de vraag van een docent;
- Doorlopende **literatuurbijhouding** en het delen daarvan in het team.

Onthoud: Kinderen willen gerust lezen